

Motion till riksdagen 2005/06:K295

av Anne-Marie Pålsson m.fl. (m)

Ledamotsnära stödet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad i motionen anføres om att det ledamotsnära stödet bör utökas.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad i motionen anføres om att en utredning bör tillsättas med syfte att utforma regler för hur det ledamotsnära stödet kan omvandlas till en ledamotspeng, som skall betalas direkt till den enskilde riksdagsledamoten och inte som nu till partierna.

Motivering

Enligt regeringsformen 1 kap. 4 § är riksdagens uppgift att stifta lagar, besluta om budgeten och kontrollera den verkställande makten, dvs. regeringen. För detta anslog skattebetalarna förra året drygt 1 miljard kronor. Detta belopp skall täcka lönen till 349 folkvalda och 625 anställda tjänstemän och omkostnader för lokaler, resor etc.

Att stifta lagar och besluta om budgeten är i första hand en fråga för de partier som utgör regeringsunderlaget, medan den kontrollerande funktionen primärt utövas av oppositionspartiernas företrädare i riksdagen. Konstitutionsutskottets granskning, frågor och interpellationer till statsråden är exempel på hur denna kontrollfunktion kan utövas. Men kontrollen utövas också genom en noggrann analys av de förslag som regeringen lägger fram för beslut i riksdagen.

Kontrollfunktionen är i själva verket central för demokratins funktionssätt, men mera sällan massmedialt intressant. Det är kanske en förklaring till att det i dagsläget satsas för lite resurser på detta. I stället används riksdagen, av partierna och de valda ombuden, mera som en plattform för att föra ut sin egen politik. Det stora antalet motioner som årligen väcks ger klara belägg för detta.

För att kontrollfunktionen skall kunna utföras på ett meningsfullt och effektivt sätt måste mera ekonomiska resurser anslås. Balansen mellan den

Fel! Okänt namn på

verkställande och den kontrollerande makten är nämligen idag minst sagt skev. Enligt siffror från riksdagens utredningstjänst arbetar i Regeringskansliet för närvarande ca 5 400 personer motsvarande heltid till en sammanlagd kostnad av ca 5 ½ miljard kronor. Den verkställande makten – regeringen – förfogar således över 5 gånger mera resurser än den kontrollerande makten – riksdagen.

I verkligheten är skillnaden mycket större, ty hälften av riksdagens ledamöter tillhör i praktiken samma familj som regeringen. Om det kan antas att riksdagens tjänstemän ”servar” riksdagsmännen i samma proportion som partierna finns representerade i riksdagen, innebär det att knappt 500 personer skall övervaka och kontrollera en regering som förfogar över minst 10 gånger större resurser. Om också alla andra resurser som regeringen har till sitt förfogande – universitet och högskolor, myndigheter och verk etc. – räknas in framstår oppositionens – den kontrollerande partens – underläge än tydligare.

Riksdagens ledamöter saknar förvisso inte resurser men de som skapats för detta ändamål, det s.k. ledamotsnära stödet, är för litet. En ökning av anslaget från nuvarande nivå på ca 350 000 kr per ledamot har visserligen nyligen beslutats, men denna ökning räcker inte.

För att resursförstärkningen skall få full effekt är det också angeläget att resurserna följer den enskilde riksdagsmannen. Att som i dag betala ut stödet i sin helhet till de enskilda partierna är ingen bra lösning, ty det innebär att frågan om hur stödet skall disponeras bestäms på central nivå (partiet) och inte av den som skall ta del av det (riksdagsledamoten). Den enskilde riksdagsmannen har behov av olika stöd, en likriktning av detta riskerar att minska hans/hennes möjligheter att fullgöra sitt uppdrag på bästa sätt.

Som jämförelse kan exempelvis nämnas Tyskland. En tysk parlamentariker får ett stöd som räcker till att avlöna två heltidsanställda tjänstemän samt bestrida allmänna utgifter om drygt 300 000–400 000 kr per år. Med sådana resurser ges helt andra förutsättningar för den enskilde ledamoten att göra något vettigt i sin granskning.

Över huvud taget kan det synas egendomligt att den enskilde riksdagsledamoten, som är betrodde att stifta lagar och fatta andra viktiga beslut med stor räckvidd för både landet som helhet och den enskilde individen, inte ges ett eget budgetansvar för hur de tilldelade resurserna i ledamotsstödet skall användas.

Därutöver kan man peka på en annan olägenhet med den nuvarande ordningen. Den uppstår som följd av att partiets intressen inte nödvändigtvis överensstämmer med innehållet i det uppdrag som riksdagsmännen givits av grundlagen. Motstridiga intressen finns i alla organisationer och är inte unikt för politiken. I det publika aktiebolaget är det väl känt att ägarnas intressen inte alltid nödvändigtvis sammanfaller med ledningens. Partiets primära intresse är att vinna väljarnas förtroende, något som lättare uppnås via populära utspel än genom kontroll av regeringens lagförslag på områden som inte är massmedialt intressanta. Alltså kan det finnas en risk för att resurser satsas för det förra snarare än på det senare.

En individuell dispositionsrätt av ledamotsstödet kan dock missbrukas; tjänster köps av närstående, privata resor – bara för att nämna två exempel.

Fel! Okänt namn på

Regler för hur detta får användas måste därför utformas. Även andra problem kan uppstå som följd av denna ordning. Om en riksdagsman anställer en handläggare, vem skall då påföras arbetsgivaransvaret och hur skall anställningskontraktet se ut? Också frågan om hur genuint gemensamma funktioner inom partiet skall finansieras kräver en lösning. Innan en ledamotspeng införs, måste därför formerna för denna utredas.

Mot bakgrund av vad som ovan sagts bör det ledamotsnära stödet omvandlas till en ledamotspeng. Men innan detta kan ske måste formerna för detta utredas och fastläggas. Stödet bör också ökas och den årliga merkostnaden för detta kan förslagsvis finansieras genom en motsvarande neddragning i parti-stödet och anslaget till Regeringskansliet.

Den sammantagna effekten av dessa åtgärder är en förstärkning av riksdagsmannens ställning och riksdagens kontrollmakt. Man kan också räkna med en allmän vitalisering av riksdagens arbete i stort.

Stockholm den 29 september 2005

Anne-Marie Pålsson (m)

Anne Marie Brodén (m)

Patrik Norinder (m)